

STICHTING GESLACHT MEES

OCTOBER 1952

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE:
BLAAK 10 — ROTTERDAM

NUMMER 8

MEDEDELING AAN DE LEDEN.

Wij maken opmerkzaam, dat wij in de Kroniek gaarne levensbeschrijvingen voorzien van portretten van overleden leden van onze familie opnemen en roepen, daar wijzelve niet steeds over de nodige gegevens beschikken, daarom de medewerking van de leden van onze Stichting in.

Wanneer met het oog op de beschikbare ruimte of anderszins het niet mogelijk is terstond een levensbeschrijving in de eerstvolgende Kroniek op te nemen, zijn wij gaarne bereid in de daarop volgende Kroniek daarvoor plaatsruimte beschikbaar te stellen.

Het ligt in het voornemen om in de eerstvolgende Kroniek een artikel te wijden aan de kunstschilder Herman Mees.

Wij doen opnieuw een beroep op de leden om ons regelmatig op de hoogte te houden van gebeurtenissen, (geboorten, huwelijken, sterfgevallen, benoemingen enz.), die voor de samenstelling der rubriek „Familieberichten” van belang zijn.

Ook voor de toezending van gedrukte geschriften van familieleden houden wij ons aanbevolen.

Gaarne ontvangen wij portretten of papieren, die van belang zijn voor de historie van het Geslacht Mees. In het bijzonder verzoeken wij de leden om op de portretten, die zij voor het archief der Stichting bestemmen, tijdig de naam te vermelden van de persoon, die is afgebeeld.

Het Bestuur.

* * *

FAMILIEBERICHTEN.

De tussen haakjes geplaatste bladzijdennummers verwijzen naar de Genealogie van het Geslacht Mees, door C. J. Polvliet, 2e herziene uitgave 1925.

GEBOREN:

Te Willemstad (Curaçao), 21 December 1950, Johanna Gesiena Louisa, dochter van Otto Arnold Mees (Bldz. 136) en Elisabeth Wilffert.

Te Bloemendaal, 12 November 1951 - Willem Jacob, zoon van Rudolf Mees, (Bldz. 125) en Janny Jacoba Groenevelt.

Te Rotterdam, 19 Juni 1952, Carel Emanuel, zoon van Hermannus Ellen Mees (Bldz. 54) en Maria Johanna Ruys.

GEHUWD:

Te Rotterdam, 22 Februari 1951 - Jacob Mees (Bldz. 81), weduwnaar van E. J. A. R. van Stolk, met Suzanna M. Jongbloed Unterhorst, dochter van Henri Bastiaan en Suzanna Maria van Wijk.

Te Milton (Massachusetts U. S. A.), 28 April 1951 - Jacob Gregorius Mees (Bldz. 81), met Gloria Coolidge, dochter van John Templeman en Susannah Cunningham.

Te Driebergen, 14 Februari 1952 - Lydia Jacoba Helena Mees (Bldz. 87), weduwe van Willem Marius van Eeghen, met Mr Karel Staab, zoon van Johannes Otto en Anna Josina Ebeling.

OVERLEDEN:

Te Cheviens bij Genève (Zwitserland) 29 Juli 1946 - Peter Josias de Villeneuve, 4e zoon van Wilhelmina Mees en Jhr. Mr. C. H. V. de Villeneuve.

Te Mexico City, 1 Augustus 1950 - Frederik Herman Mees (Bldz. 47), weduwnaar van Rosy Jossy.

Te Rotterdam, 1 September 1951 - Mr Rudolf Mees (Bldz. 112), echtgenoot van Dorotheë Emilie Marie Havelaar.

Te Arnhem, 27 September 1951 - Hermina Berendina Mees (Bldz. 50).

Te Hilversum, 8 October 1951 - Petronella Mees (Bldz. 120).

Te Amsterdam, 7 November 1951 - Mr. Bronne Boelmans ter Spill, echtgenoot van Elsina Alida Alting Mees (Bldz. 24).

Te Vogelenzang, 11 Januari 1952 - Bernardus Gregorius Dorhout Mees (Bldz. 39), echtgenoot van Henriette Louise Diemer Kool.

Te Nijmegen, 25 Februari 1952 - Mr Abraham Mom Faure Mees (Bldz. 79).

Te Diepenveen, 31 Maart 1952 - Willem Mees (Bldz. 99) echtgenoot van Ingeborg Cornelia Antonie Wilhelmina Koch.

Te Utrecht, 6 April 1952 - Constance Frederica Mees (Bldz. 108), echtgenote van Pieter Vos.

Te Richmond (Virginis, U. S. A.) 7 April 1952 - Gualtherus Hendrik de Villeneuve, 3e zoon van Wilhelmina Mees en Jhr. Mr. C. H. V. de Villeneuve.

Te Rotterdam, 14 April 1952 - Dr Hitzerus Mees (Bldz. 53).

Te Rotterdam, 20 Juni 1952, Margaretha Agatha Mees (Bldz. 121)

* *

BIJZONDERE GEBEURTENISSEN:

19 Sept. 1950. De Heer Hermannus Ellen Mees, Kunstschilder te Rotterdam werd 70 jaar. Ter gelegenheid hiervan werd in 1951 in Museum Boymans te Rotterdam een Jubileum tentoonstelling gehouden.

17 Maart 1952. De Heer Mr W. C. Mees te Wassenaar werd 70 jaar.

Mei 1952. Mej. E. Mees te 's-Gravenhage verwerft het Nationaal Kampioenschap Golf.

9 Juni 1952. De Heer en Mevrouw Carp-Mees te 's-Gravenhage, herdachten de dag waarop zij zestig jaar geleden in het huwelijk traden.

Van 15 November tot 7 December stelt Herman Mees zijn portretten en bloemstillevens ten toon in de zalen van Pictura te Groningen. Vandaar gaat het werk naar de Kunstkring te Almelo van 14 December tot 7 Januari.

RUDOLF MEES ✦

18 OCTOBER 1880 — 1 SEPTEMBER 1951

door Mevr. Th. G. Haverkorn van Rijsewijk-Mees.

Hij werd geboren te Rotterdam, op de Wijnhaven. Tijdens zijn eerste levensjaren woonde hij op de Zuid-Blaak boven het kantoor van R. Mees & Zoonen, waar zijn vader jongste firmant was. Maar toen Rudolf vier jaar was, trok het gezin Mees naar buiten, naar een zomerhuis, dat naast het grote Maaslust van zijn grootvader stond.

In dit huis, Rozenlust, dat later meermalen werd uitgebreid — het huis begroeid met klimop en blauwe regen, met zijn bloeiende roosjes aan de voorkant bij de sloot en de mooie tuin er achter — heeft Rudolf op enkele jaren na, zijn leven lang gewoond.

Toen het gezin nog maar kort op Rozenlust woonde, werd het getroffen door een héél groot verlies: de vader, die nog geen 40 was, stierf. Rudolf's moeder bleef met haar drie kinderen op Rozenlust; zij wijdde zich aan haar drietal en maakte hun jeugd, niettegenstaande het grote gemis, zonnig en gelukkig.

Rudolf had, toen hij nog heel klein was het gevoel, dat hij nu „de man” was van het gezin. Kort na de dood van zijn vader, zei hij tegen

zijn moeder: „Nu Paatje er niet meer is, zal ik Paatje zijn”.

Hij was een ernstig jongetje met grote, bruine ogen, die de wereld vriendelijk aankeken. Hij was tenger, eerder klein en verlegen. Door zijn aangeboren wellevendheid overwon hij later de verlegenheid, al kostte het hem dikwijls moeite. Toen kleine Ru bijna zes jaar was, stapte hij naar school, met een pet op. Een pet was wel een goed ding, maar had bezwaren. Je moest hem afnemen, als je bekenden tegenkwam. Dat was eigenlijk gek, en je geneerde je er een beetje voor. Een vriendschappelijk knikje was prettiger. Maar ja, dat moest nu eenmaal met een pet.

De eerste zes schooljaren waren heel rustig. Het leren ging makkelijk en er was veel tijd over om in de heerlijke tuin van Rozenlust te spelen met zijn ouder en jonger zusje, met wie hij beiden altijd een grote band had. Soms liepen de kinderen ook door het binnenlaantje naar Maaslust. Op een keer vroeg kleine Ru aan zijn Grootvader: „Grootpa, wat doet U eigenlijk op het kantoor?” Zijn Grootvader dacht even na, keek hem aan, ook met vriendelijke, bruine ogen en zei: „Och jongen — zaken doen”. Het antwoord was niet volkomen duidelijk voor zijn petekind, maar de kleine jongen vergat het toch nooit.

Aan het eind van zijn lagere-schooltijd was er

MR. RUDOLF MEES †

een kinderbal. Hij danste meestal met een klein meisje dat er spichtig en bleek uitzag en een dun vlechtje had. Toen men hem later vroeg: „Waarom danste je altijd met Marianne?” zei hij: „Ik merkte, dat niemand anders het scheen te doen”.

Na de lagere school kwam het gymnasium. Dat was een andere wereld. Veel werk, maar het was alles heel boeiend. Zijn buurman in de schoolbank was Han de Bie. Zij zaten zes jaar naast elkaar en bleven altijd vrienden. Een andere grote vriend was Anton Rombach, zijn latere zwager. Er waren meer vrienden. Ze kwamen dikwijls op Rozenlust. Ru's moeder ontving hen altijd hartelijk en opgewekt. De tuin was 's zomers na schooltijd altijd vol vrienden en vriendinnen. Dan kwam de Grootvader ook altijd even door het laantje van Maaslust, een beetje gebogen, en vroeg vriendelijk: „Hoeveel zijn er weer vandaag?” 's Winters waren er soms comédie-opvoeringen, waar Just en Emilietje Havelaar (Ru's latere vrouw) ook in mee speelden.

Ru kreeg ook vioolles. Hij hield van muziek. Muziek is een heel grote vreugde in zijn leven geweest. Er kwamen toen ook de muziekavondjes op Rozenlust, waar ook weer de vrienden en vriendinnen aan deelnamen. Het waren mooie, volle jaren. Ru hield van literatuur, van gedichten; hij dacht en peinsde graag over de dingen. Als

men hem zo meemaakte, zou men gedacht hebben: „Hij is net iemand om in de theologie te gaan studeren of in de letteren”.

Maar als men hem gevraagd had, wat zijn toekomstplannen waren, zou er maar één antwoord zijn geweest: „het kantoor”. Niet R. Mees & Zoonen, niet bankier of firmant, maar „het kantoor”. Niets anders. En dat vond hij best. Het sprak vanzelf. Wat het kantoor precies was . . . ja, zaken doen, maar . . . die tijd was nog vaag en ver. Hij had een museum met zijn vriend De Bie op de bovenste verdieping van 't huis van zijn oom Wijnand; schelpen en bijzondere stenen: dat had nu zijn belangstelling. In zijn latere gymnasiumjaren had hij veel plezier in het Rotterdamse gezelschap „Erasmus”. Zijn leraar, de dichter Leopold, nam hem mee naar een concert, er was zoveel, dat hem boeide. Hij had plezier in Cicero, Virgilius, Horatius, Homerus.

Ru was altijd eerder klein van gestalte geweest, stond bij gymnastiek bijna achteraan in de rij, maar toen hij 15 was, begon hij ineens geweldig te groeien en het duurde niet lang of hij haalde zijn Grootvader en zijn oom Wijnand in. Hij had in die tijd een niet te verzadigen honger. Die zomer zou hij met zijn familie voor het eerst naar Zwitserland gaan. Ze waren vroeger wel naar Duitsland geweest, maar nooit naar de sneeuwbergen. En er was nog iets nieuws: Ru, de Man van het gezin, zou voor de financiën zorgen! Hij deed het uitstekend, bijzonder nauwkeurig, maar het bezorgde hem wel agitatie; op het meer van Luzern kon hij niet ten volle genieten van het mooie uitzicht; hij was TE veel verdiept in geldberekeningen.

Het eind van de gymnastiektijd naderde. De lange, magere jongen zou gauw gaan studeren. Hoe zou hij op de wereld reageren en de wereld op hem . . . ? Hij was altijd, vooral in gezelschap, eerder stil dan druk. Maar als het nodig was, zei hij altijd heel beslist zijn mening — daar was men zeker van. En dan was er nog iets dat hij had, iets dat velen bewust of onbewust trof. Het was niet alleen zijn innemendheid, zijn denken aan anderen, het was iets anders. Iets, dat hij van kleine jongen af aan getoond had — een zekere wijsheid van nature. Het was iets, dat volstrekt niet dadelijk in 't oog sprong, maar het was er. De vrienden voelden 't onbewust. Ru had niets geen bravour, zoals sommigen, maar hij had iets — ja wat was het? — waar je onwillekeurig eerbied voor had. Hij had iets rustigs, wist precies wat hij wou; het was prettig met hem te praten. Hij was dikwijls stil en ernstig,

maar wat kon je soms ook samen met hem lachen over dingen! Dat kwam, omdat Ru altijd en overal het plotselinge lichtje van het komische zag. Eens kwam hij met zijn vriend de Bie van school op Rozenlust, maar geen van beiden waren in staat een woord te spreken van 't lachen. Ru begon telkens weer opnieuw en zijn vriend wiste zich de tranen uit de ogen. Met grote moeite kwam men eindelijk te weten, dat hun ellenlange leeraar Leopold bij 't overhoren van de les zijn boek gelegd had boven op een kast, waar hij net met zijn hoofd bovenuit stak en toen zo, heel ernstig, de les had overhoord. Alleen de herinnering aan die bijzondere aanblik en ze begonnen opnieuw.

De tijd van 't eindexamen naderde — een tijd van spanning, maar na de goede afloop was er feest op Rozenlust voor Ru en zijn geslaagde vrienden. Het was een vrolijk tuinfeest, waarbij Cicero, Horatius en Homerus ook op bezoek kwamen en men een optocht hield met lampions. „Oom Wijnand” was er ook met blijde hartelijkheid bij aanwezig.

De schooltijd was voorbij: een nieuwe phase in Ru's leven zou beginnen. In September trok hij voor enige jaren weg van Rozenlust de wereld in, om zich voor te bereiden op „het kantoor”. Eerst kwam zijn studietijd, toen een verblijf op andere kantoren in Amsterdam en Londen, ook even in 1903 in Rotterdam.

In het begin moest hij in Leiden wennen; hij was ook nog heel jong. Maar hij kwam in een prettige club, vond ook een vriend in v. d. Mandele. Hij hield er van met zijn studiegenoten te praten, te discussieren; hij gaf zijn mening en wat ook een gave van hem was — luisterde naar de hunne. Ze mochten hem graag, hun bescheiden clubgenoot, in wie zij toch heel sterk een persoonlijkheid voelden.

Leiden was een tijd van voorbereiding voor het toekomstig zakenleven, maar een voorbereiding van denken en studeren. De kantoren in Amsterdam en Londen brachten hem al meer met het zakenleven in aanraking — HET zakenleven leerde hij kennen op „het kantoor”.

In 1906 trad hij er binnen. „Kijk, de jonge mijnheer Rudolf” wees het personeel elkaar, toen de lange, tengere jonge man binnenkwam en kennis maakte met velen uit het kantoor en — met het zakenleven.

Na de jaren van gymasiaal onderwijs, na de studietijd: het zakenleven! „Het handelsleven is zo door en door reëel” schreef hij later in zijn

„Moraal van het Handelsleven”. Na zijn tijd van denken en beschouwen, stond hij nu ineens volkomen in de realiteit. En wat een tempo! Hij had altijd graag gewerkt à tête reposée en nu hier die haast, als een storm! Ook hier — hij kwam in de assurantie-afdeling — moest hij wennen, zich aanpassen, zich trainen om in de pas te blijven.

Maar hoe goed was het, om na een roezige kantoor dag „thuis” te komen! Zijn thuis was weer Rozenlust, maar nu woonde hij er met haar, zijn jonge vrouw; het was hun eigen home. Als hij het bruggetje afkwam wist hij, dat ze daar in 't huis was en op hem wachtte.

En hun avonden!

Natuurlijk was er ook werk, maar er was toch altijd tijd voor een vrij uurtje, waarin hij haar voorlas en zij handwerkte met het theeblad naast zich — voor beiden het gouden uurtje van de dag, toen en later.

In 1910 werd hij firmant.

Niet alleen werd zijn werk hierdoor anders, maar er kwamen veel bezigheden buiten het kantoor bij. Maar het bleef het werk in de realiteit. Het werk was boeiend, meeslepend, hij was nu gewend aan de storm, hield er van. Het vroeger wat geheimzinnig woord van zijn Grootvader leefde nu voor hem — hij deed zaken! En toch — er was iets dat hij miste in het zakenleven. De meeste zakenmensen leken volkomen tevreden met alleen zaken doen. Hoe was hun opleiding geweest? Ontbrak hun iets?

Toen de handels hogeschool zou worden opgericht, was hij een enthousiast mede-oprichter en jaren lang was hij voorzitter van het Algemeen Bestuur. Maar hoe stond het met de mensen, die al in het zakenleven waren en wel behoefte voelden aan cultuur; die dikwijls contact misten in de bezige stad, waar niemand tijd voor hen had?

Het was Rudolf Mees, die „De Rotterdamse Kring” voor hen oprichtte en als voorzitter de vele aardige, boeiende avonden leidde.

Maar er was nog meer, dat hij miste in het zakenleven. Het was iets in de zakenwereld zelf, waar hij nu ook toe hoorde; het waren bepaalde eigenschappen. Tussen alle drukte door dacht hij er over met de stille wijsheid, die hem eigen was. Hij bezag de wereld objectief, zag de goede kanten — ook de slechte. Hij zag de felheid van het zakenleven, die zowel het goede als het slechte in de hand werkte. Hij dacht en hij schreef zijn boekje over de Handelsmoraal. Later zou Mr. K. v. d. Mandele dit „een daad van morele moed

noemen in die tijd". Het boekje lokte veel discussie uit, maar werd uitverkocht.

Hij schreef ook nog iets anders: in drie maanden schreef hij het grote, onderhoudende boek over „R. Mees & Zoonen" bij het 200-jarig bestaan van de firma. „Mijnheer Rudolf" stond nu midden in het leven en „in het midden van onze levensweg". Hij kende tal van mensen; men kende hem. Hij kwam in de Kamer van Koophandel. Hij richtte, buiten de zakenwereld, de Kindersluis mee op. In 1920 ondernam hij met zijn vrouw een wereldreis over „Indië" naar Japan en vandaar over Amerika terug. Het was een zakenreis en gedeeltelijk, van Indië naar Japan, een officiële reis. Maar al bezocht hij op Java veel zakenrelaties, er bleef toch ook tijd over om samen met zijn vrouw te genieten van de zeldzaam mooie natuur en van veel nieuws en interessants. Zo woonden zij de bruiloft bij van de Prangwadana van Solo met de dochter van de Sultan van Djocja en vol pracht en praal. In Japan werden ze als lid van een commissie officieel ontvangen. De kleine Japanners ontvingen hen uiterst beleefd; er werd veel gebogen en geglimlacht. Toen de lange mijnheer Mees eens een rede moest houden (gelukkig in het Engels), kwam het lessenaartje voor zijn notities tot aan zijn knieën. Er waren diners met allerwonderlijkste spijzen; ook was er een concert ter hunner ere, waarbij er stoelen waren voor de commissieleden. Verder zat men op de grond. Vóór 't concert begon, zat iedereen in stille afwachting. Toen klonken plotseling de voor een Europeaan meest afschuwelijke geluiden. De Japanners luisterden heel ernstig, maar het commissielid de Heer Mees kon zich bij deze onverwachte jammertonen niet ernstig houden en had de grootste moeite zijn lachlust te bedwingen, wat dringend nodig was op een zo opvallende plaats als een stoel!

Na Japan, de Oude Wereld, trokken hij en zijn vrouw over Amerika, de Nieuwe Wereld, naar Europa terug, rijk aan nieuwe indrukken en ondervindingen. Toen begon voor de nu 40-jarige weer het drukke zakenleven in Rotterdam. Het werd aldoor drukker, het werd overstelpend druk. Meer dan ooit stond hij in het volle leven. Van alle kanten kwamen nieuwe functies! Hij werd Commissaris van de Holland-Amerikalijn; van de Lijm- en Gelatinefabriek en van de Koninklijke Gist- en Spiritusfabriek te Delft.

Hij was voorzitter van de Vakgroep Makelaars in Assurantie en Assurantie-agenten. Hij had zitting in de Leidse Universiteitsraad — steeds kwamen er nieuwe bij! Hij bedankte voor het

voorzitterschap van de Kamer van Koophandel, met het oog op zijn druk en verantwoordelijk werk op het kantoor, maar later werd hij na overleg toch voorzitter voor Nederland van de Internationale Kamer van Koophandel, wat veel, maar interessant werk meebracht. Hij moest er dikwijls voor naar Parijs — zijn vrouw ging altijd mee en ook naar de Algemene Vergaderingen, die op allerlei verschillende plaatsen, soms ver in het Noorden of het Zuiden, plaats hadden. Wie hem op een receptie zag binnenkomen, merkte dadelijk welk een geziene en geachte figuur hij was: „Ah monsieur Mees!" en men kwam dadelijk naar hem toe.

Zijn werk boeide hem, maar zijn dagen waren vol van 's morgens tot 's avonds; het leven was één jacht, het stormde voort. En tussen alles door schreef hij nog brochures, hield lezingen. Korter en korter werd de tijd voor 't voorlezen 's avonds, ontbrak dikwijls geheel en toch probeerden hij en zijn vrouw om al was 't maar een kwartiertje dit er voor uit te sparen.

Een van zijn functies was ook het penningmeesterschap van het Kloosfonds. Hij vergaderde dan met dichters en zat er zelf, zoals hij zei: „als een gewoon zakenman" bij. Maar hoewel de dichters vermoedelijk over het geheel geen zakenmensen waren, was hij iemand met groot dichtersgevoel en hij genoot van het gezelschap van mannen als Boutens, „Jan Prins" (Schepp) en Nijhoff, van wie hij altijd zo „Het Uur U" bewonderde. Boutens kwam wel op Rozenlust en las voor uit zijn gedichten, die zijn gastheer zo heel mooi vond. Boutens sprak ook graag en vol bewondering over Vondel en zijn beroemde zang: „Wie is het, die zo hoog gezeten, zo diep in 't grondeloze licht?" En hij, zijn gastheer, verdiepte zich met hem in die prachtige verzen, waarvan hij genoot en om de taal en om de inhoud. Want Rudolf Mees, de man uit de rusteloze zakenwereld, was toch altijd de denker, de objectieve beschouwer, de man met een diep geloof in God. Het was hem een vreugde, om in een rustig vacantie-uur ergens buiten stil neer te zitten en over zich te laten komen de verwondering over God, „de Ondoorgroendelijke": „Uzelf bekend en niemand nader". God en Zijn mysterie: „Vergeef het ons en scheld ons kwijt, dat geen verbeelding, tong noch teken U melden kan . . ." Hij erkende en aanvaardde het „Wij weten niet".

Iedere Zomer ging hij met zijn vrouw naar Barchem, waar de Vereniging Woodbrokers in Holland samenkwam. Daar ontmoette hij velen, die dezelfde behoefte voelden als hij, vanzelf veel

professoren in theologie en predikanten. Ook in de Bijbel verdiepte hij zich graag. Hij had er veel vertalingen van en hield er van onduidelijke teksten te vergelijken, zoals wanneer Jezus tot Judas zegt: „Vriend, waartoe zijt gij hier?”

Hij was 12 jaar lang voorzitter van het Centraal Secretariaat van het Vrijzinnig Protestantisme te Utrecht. Hij interesseerde zich bijzonder voor de V. C. S. B. en sprak veel met en voor de jeugd. En het was weer die stille wijsheid, waarvan iedereen onder de indruk raakte. Hij was mild in zijn oordeel, maar keurde nooit iets goed wat eigenlijk niet goed was. De jongeren bewonderden hem en hielden van hem. Hij begreep hen zo goed. En wat was hij beleefd! Rang of leeftijd maakten nooit enig verschil; zijn beleefdheid, altijd verbonden met bescheidenheid en tact, was voor iedereen gelijk. En dan zijn zin voor humor! Die komische opmerkingen, zo heel droog weg . . . Ook andere jongeren, buiten de V. C. S. B., zochten dikwijls zijn steun en al steunde hij ook velen op materieel gebied, men kwam ook naar hem toe, ouderen en jongeren, om de innerlijke rust, die van hem uitging, de rust van zijn wijsheid, die zo weldadig was. Men bracht hem zijn zorgen en wist, dat hij luisteren zou. Als men bij hem kwam, had men niet het gevoel, dat iemand de deur op een kier zette, maar wijd opende. Hij luisterde met volle aandacht en wachtte tot men uitgesproken had. Dan kwam rustig en positief zijn raad. De raad was niet altijd wat men gehoopt of gewild had, maar men voelde zijn sympathie en als men 't bruggetje verlaten had, voelde men gewoonlijk, dat hij gelijk had.

Zo kwamen er telkens bezoekers, op het kantoor en heel veel op Rozenlust. Soms waren het bijzonder belangrijke questies waarover men spreken kwam, dan waren het weer jonge mensen met toekomstplannen. En af en toe kwam er een eenzaam, oud dametje, die vooral zo graag vertellen wou. Overal trof ze bij de mensen de deur op een kiertje en de hand op de deurknop, maar als ze op Rozenlust binnenkwam bij hem en zijn vrouw, dan vond ze, o wonder, een wagenwijd open deur! Ze kon vertellen! Later zei hij dan: „Ik heb niets voor haar kunnen doen dan luisteren!” Maar daar ging het juist om!

Soms zei men: „Mijnheer Mees luistert op een manier, alsof hij niets anders heeft te doen.” Dat was zo. Het leek of hij alle tijd had en onvermoeid was. Maar — tijd en kracht — ze ontbraken gewoonlijk beide. Soms maakte het hem wel gedrukt, als hij zich erg moe voelde, maar hij hield vol. Over een tijdje kwam immers de

vacantie! Maar nú — ja, er was véél te doen. Heel veel zelfs. Maar dat nam niet weg, dat hij de „blijde dingen” waar de mensen ook zo'n behoefte aan hadden, niet vergeten moest! Hoeveel fleurige plannen bedacht hij niet middenin de drukte! Zijn vrouw schudde soms haar hoofd en vreesde, dat alles hem te veel vermoeien zou, maar als zij merkte, hoe graag hij wou, hielp ze hem opgewekt en met al haar energie. Wát hij verzon — als HIJ wou stond ze klaar, altijd, ineens.

Er kwamen ook dikwijls gasten uit de zakenwereld, ook buitenlanders, soms van de Internationale Kamer van Koophandel, die 't altijd zo aardig vonden op Rozenlust. Dikwijls vroeg men hen ten eten in een hotel, maar Rozenlust was héél iets anders. Hoe goed voelde dit hun gastheer! Dat oude, bekoorlijke Rozenlust! Een Engelse dame riep eens opgewonden: „Ah I see you have got your own canal!” toen zij een blik wierp op de bescheiden sloot. Maar er kwamen ook veel gasten uit Nederland, uit Rotterdam: familieleden, vrienden. Er waren dineetjes, leesavondjes, muziekavondjes. De kamers op Rozenlust waren vol vrolijke mensen, net als héél lang geleden, toen kleine Emilietje er optrad als zigeunermeisje of fee. En nu was de fee gastvrouw en haar man was de innemende gastheer. . . .

De vakantie was in 't zicht. Soms was 't ook hierbij: „Als we dit nichtje of dat kennisje eens meenamen naar de wintersport of Parijs?” Maar nu zouden ze samen gaan. Samen! De koffers stonden klaar, één vol boeken om samen te lezen op een rustig plekje in de bergen. Maar de kunst om weg te komen van huis! De auto stond al beladen met koffers voor Rozenlust. De reizigers lieten op zich wachten. Daar komt Mevrouw Mees met vlugge stapjes aan en zegt opgewekt: „Mijnheer komt dadelijk”. Eindelijk komt hij, met grote stappen, haastig, zijn handen vol. Hij stapt in, neemt dadelijk papier en pen: „Ik kan nog gauw in de auto een paar briefjes schrijven, dan kunnen ze aan het station op de bus”. Alles komt klaar. Ze zijn op tijd in de trein en VERTREKKEN, stralend gelukkig. SAMEN!

De jaren gingen voorbij. Het was 1940. Rudolf Mees zou dat jaar 60 worden. Hij was nu fors van gestalte en had nog geen grijs haar; hij zag er opvallend jong uit. Op de 10e Mei van dat jaar begon de oorlog. Op 14 Mei brandde het geliefde Rotterdam. Rozenlust werd niet door de ramp getroffen en de tuin stond in volle lentebloei, maar het kantoor werd erg beschadigd: de kamer van mijnheer Rudolf was één puinhoop.

Nu volgde de vreselijke tijd van de bezetting, vijf jaar lang. De bewoners van Rozenlust moesten het dierbaar huis verlaten; ze trokken naar het Oosten van de stad.

Hiertoe hoorden ook hun vrienden van Vierssen Trip, die al geruime tijd, doch geheel op zich zelf, ook op Rozenlust woonden. Zij trokken mee naar het Oosten van de stad en bleven daar ook na de oorlog wonen.

Rudolf Mees ging gebukt onder het leed van heel de wereld. De zorgen van land en stad en kantoor, van familie en vrienden drukten hem zó, dat hij in die jaren, ook door de toenemende slechte voeding, geweldig vermagerde. Maar hoezeer de oorlog hem geestelijk en lichamenlijk aangreep, hij verloor toch niet de moed. Hij geloofde in een goed einde. Daardoor steunde hij de bezorgden, die geen geforceerd optimisme bij hem voelden, maar de rustige verwachting, dat het goed zou gaan. Hij beschreef in een geschrift boeiend en treffend de 5 vreselijke oorlogsdagen. En hij bleef de wijze, objectieve beschouwer — ook nu. Hij dacht over alle haat en boosheid en vroeg zich af, als een latere historicus zou doen: „Wat is die Hitler voor iemand, die deze tijd beheerst?” En hij kwam tot de conclusie: „Niet Hitler maakt deze tijd: deze tijden hebben hem gemaakt”. Hij geloofde in het goede eind, maar hij leed. Hij voelde verzet, als ieder ander, maar vooral verzet tegen het slechte, tegen het niet mogen verzoenen, tegen alleen te mogen afwijzen, niet opbouwen.

Maar eindelijk kwam het gehoopte en verwachte eind van de ellende! Alles herademde! Hoe onuitsprekelijk heerlijk was het weer vrij te zijn en — hoe goed deed het weer door de oude tuin van Rozenlust te wandelen.

Op het kantoor was mijnheer Rudolf nu oudste firmant, zoals hij er — o hoeveel jaren geleden — jongste firmant was geweest. Hij was nu de Senior, een moeilijke taak in een moeilijke tijd. Hij zette er zich toe met al zijn kracht. De oorlog was voorbij: er moest weer opgebouwd, in alle opzichten. Ieder moest opbouwen op de hem aangewezen plaats. Hij bouwde als Senior met zijn medefirmanten. Hij „waakte”, zoals het Mezendevies dat wilde: hij waakte over het kantoor. Hij was voor de firmanten het steunpunt, waar men rotsvast op vertrouwen kon; er ging rust en „stille kracht” en bemoediging van hem uit. Het was niet meer mogelijk voor hem het hele personeel te kennen, maar voor iedereen had hij een vriendelijk woordje of groet. Hij leek voor het kantoor niet alleen Senior, maar pater familias. Wat was hij gezien en bemind, mijnheer Rudolf! Gelukkig

zag hij er minder slecht uit, was minder mager, maar — de oorlog was hem toch wel aan te zien. Het leven werd weer druk. De grenzen waren weer open. Verkeer met het buitenland was weer mogelijk. Alles begon weer. De spanning en machteloosheid waren voorbij, maar als een nieuwe storm begon de oude drukte. Drukte in de zakenwereld, drukte op Rozenlust. Er kwamen opnieuw veel gasten het bruggetje over: jong, oud, Nederlanders, buitenlanders. Zakenvrienden en kunstenaars, zoals de Hongaren van het Vegh-quartet, die ook op Rozenlust logeerden en er een concert gaven. Er kwamen familieleden en vrienden, alles als van ouds. En hij was als altijd de innemende gastheer, de raadgever, de steun. Maar — men kon hem de oorlog nog altijd aanzien.

Hij ging met zijn vrouw weer naar het buitenland; ze gingen naar het geliefde Barchem. Hij sprak graag met Prof. Banning, zat ook weer graag daar buiten stil te peinen over wat hem vervulde. Hij ontmoette vele, vele mensen. Soms waren het korte ontmoetingen, maar wat hij daarbij zei, trof de toehoorder dikwijls. Tot een jonge man zei hij eens: „Toen ik laatst in Amerika was, kwam er op een vergadering van een internationaal gezelschap van zakenmensen een Amerikaans zakenman met een in het oog vallende reclame voor zijn zaak. De Europeanen vonden dit op dat moment niet fijn noch sympathiek, maar het trof mij, dat de Amerikanen uit het gezelschap het blijkbaar heel vanzelfsprekend vonden. Ik dacht toen, dat men een vreemdeling dikwijls beoordeelt naar wat hij doet, zonder te bedenken, dat hij misschien volstrekt niet in strijd handelt met wat in zijn eigen volk als normaal geldt, iets wat men eigenlijk niet uit het oog moet verliezen, gelooft U ook niet?” De jongere man vergat dit gesprek nooit en als hij zelf vreemdelingen ontmoette, dacht hij er aan.

Men bleef hem nog altijd de oorlog aanzien. Hij voelde zich ook ouder en dikwijls heel erg vermoeid. Hij moest temperen, dat was duidelijk, zowel op het kantoor als daar buiten. En hij deed het met opgewekte kalmte; het moest nu eenmaal. Eens vertelde hij met een humoristisch glimlachje: „Ik heb nu voor 22 dingen bedankt”. Het was veel en toch bleef er nog veel over.

Op 1 Januari 1950 was Rudolf Mees 40 jaar firmant. Bij gelegenheid van die herdenking werd hij Commandeur in de Orde van Oranje Nassau — tevoren was hij al ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw — beide in verband met zijn functie in de twee wereldoorlogen als gevolmachtigde van de Regering voor de Staatsmolest-ver-

zekering. Er was die dag een bijeenkomst op het kantoor, waar hij en zijn vrouw plechtig ontvangen werden. Onder een spontaan applaus werden ze binnengeleid in de met groen en bloemen versierde hal, waar honderden hen opwachtten. Toen hield de Jubilaris een rede. Hij sprak over het kantoor in vroegere tijden en nu, over het grote verschil, de geweldige groei, over de taak van het vroegere personeel en het tegenwoordige. Maar — de verhouding was toch in wezen dezelfde gebleven. Daarvoor, voor het menselijk element, dankte hij allen heel hartelijk. Hij eindigde met het hele kantoor naar aanleiding van deze herdenking uit te nodigen voor de Opera „de Bohème” voor 16 Januari a.s. Een applaus, dat aangroeide tot een ovatie, weerklonk in de volle, versierde hal.

Zo stond hij daar in het kantoor. Het kantoor . . . „Grootpa, wat doet U eigenlijk op het kantoor?” . . . Wat had hij er zelf gedaan? Hartelijke, waarderende woorden, een ontroerend geschenk, een warme handdruk van honderden waren een duidelijk antwoord.

Op 16 Januari 1950 was de Rotterdamse Schouwburg stampvol. Het „hele kantoor”, de „bijkantoren”, veel echtgenoten van de ouderen onder het personeel — er was geen plaatsje onbezet. Het plaatsen van de gasten had veel hoofdbreken gekost, omdat velen, speciale, on vervulbare wensen hadden. Toen iedereen zat in de stampvolle zaal kwam de Jubilaris voor het voetlicht. Lang, luid applaus. Hij keek de zaal in met zijn vriendelijke, bruine ogen en heette zijn gasten hartelijk welkom. Toen zei hij, dat iedereen natuurlijk begreep, dat de plaatsing van alle gasten grote moeite had gekost, maar dat hij hoopte dat iedereen plezier zou hebben en een aardige buurman of buurvrouw zou zijn. „Zou . . . ZIJN”. Was het niet net mijnheer Rudolf om dat zo te zeggen? Een nieuw daverend applaus barstte los. En de hele avond — een onvergetelijk mooie avond — zag men iedereen glimlachen tegen zijn buurman of buurvrouw.

Dat zelfde jaar werd hij op 18 October 70. Na de feesten ter ere van zijn jubileum, wilde hij deze dag alleen in zijn familiekring vieren. En zo werd hem een feest aangeboden door zijn neven en nichten en er was een ander feest op Rozenlust voor zijn familie, waar ook zijn drie oude vrienden de Bie, v. d. Mandele en van Vierssen Trip, ieder met hun vrouw, bij aanwezig waren. En op beide feesten werd de Jarige toegesproken met innige warmte en dankbaarheid, waar hij erg van genoot. Wel zei hij later: „Het was alles

natuurlijk erg overdreven”, maar hij zal wel de enige zijn geweest, die dat dacht.

Zo werd dit feest in eigen kring gevierd — maar op het kantoor moest er toch ook iets fleurigs zijn op die dag! Dat sprak vanzelf. Er kwam iets fleurigs, in de vorm van een enorm aantal taarten, die op 18 October 1950 op het kantoor werden binnengedragen. Een van de firmanten vroeg: „Wat zijn dat allemaal voor dozen?” toen hij telkens weer grote stapels binnen zag brengen. Heel iets anders dan de gewone stukken van de post. En — één van die dozen bleek voor hem zelf! Ieder kreeg een doos met een taart, want mijnheer Rudolf was zeventig! Grote opwindung op het kantoor en toen men naar huis ging, grote levendigheid op het Beursplein. Ieder droeg een doos met een taart, lachend, innig vergenoegd. Aldoor mensen met dozen, die elkaar vrolijk toeknikten. En op Rozenlust zat de zeventigjarige bij zijn vrouw. Ze keken elkaar opgewekt aan en vroegen zich met een glimlach af, hoe het met de taarten was gegaan — hij en zij. „De taarten” was weer een van de bijzondere plannen geweest van haar man en niet zo eenvoudig als het leek. Er viel heel wat aan te regelen van te voren. Maar als van ouds: „samen hadden ze alles bedacht en gedaan. Alles moest geregeld met het verpakken en verzenden. Samen overlegden zij en spraken met de banketbakker. Ook de heer Rennert van het „kantoor” was een grote hulp. De taarten moesten ook gekeurd, geproefd. Er kwam op Rozenlust een proeftaart. De Jarige hield zelf heel weinig van roomtaart, maar dat was van ondergeschikt belang: hij moest proeven en keuren en zich de smaak van anderen indenken. Hij deed het en had plezier, als hij dacht aan hun plezier

Hij dacht aan anderen; hun kleine vreugden, hun grote zorgen. Hij dacht er aan, als zij bij hem waren en ook in hun afwezigheid. Door zijn altruïsme was er altijd plaats voor anderen in zijn gedachten: daarom en door zijn milde wijsheid kon hij zich zo uitnemend verplaatsen in zijn medemens en hen **begrijpen**. Hij kende hen, voelde sympathie voor hen. Aan hoevelen heeft hij geluk gebracht in zijn rijke, volle leven, dat nog geen jaar later vrij plotseling na een operatie geëindigd is. Zijn 70e verjaardag.

Het was op het feest van de neven en nichtjes. Er stonden toen 70 kaarsjes op tafel.

Aan het eind van de maaltijd werden ze aangestoken, één voor één door een van de nichtjes en ieder van de aanwezigen noemde om beurten het steeds hogere getal van de kaarsjes. Alleen de

Jarige luisterde en zweeg en behalve het noemen van 't aantal kaarsjes werd er door niemand gesproken. In de stille kamer hoorde men telkens alleen één woord. Steeds groter werd het aantal lichtjes, steeds hoger het getal . . . 12, 13, 14 . . . 27, 28, 29 . . . 42, 43 . . . 57, 58 . . . 68, 69, - 70. Toen brandden alle kaarsjes.

De Jarige zei: „Het was of ik alle jaren voorbij zag gaan”. Wat was er bij hem omgegaan?

De zeventig kaarsjes brandden.

Hij keek naar alle mensen om zich heen. Hij keek naar de lange, lange rij lichtjes, hij keek naar zijn vrouw — en hij keek gelukkig.

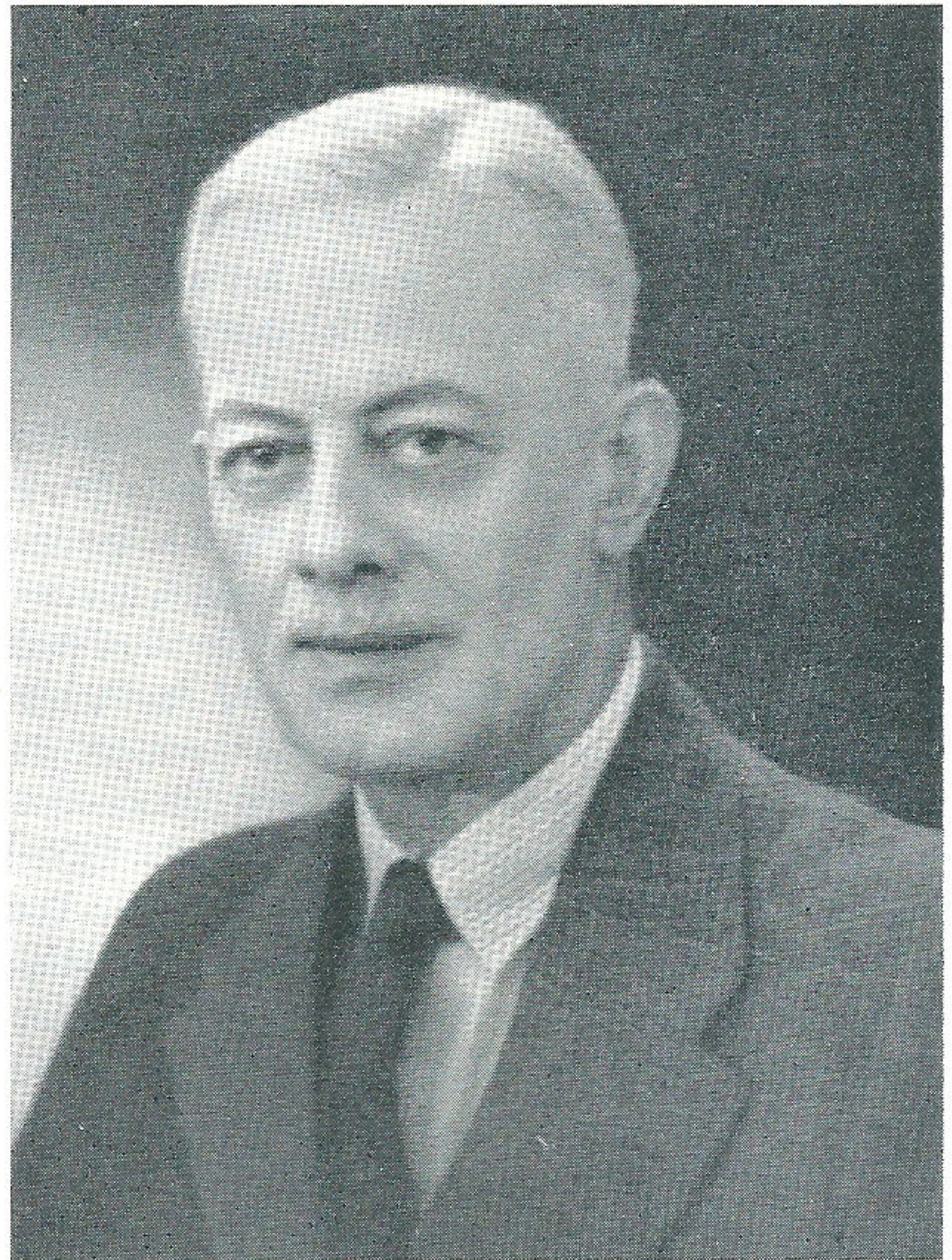
* * *

IN MEMORIAM WILLEM MEES.

In 1893 werd Willem Mees geboren te Tjandi, gelegen in de heuvels boven Semarang, op Java, als oudste kind van A. C. Mees en L. J. Ph. Hen van Rijnberk. Zijn eerste levensjaren bracht hij door in dit lustoord van statige, koele landhuizen, grote tuinen vol bloemen, honden, paarden en vele andere dieren, met een altijd stil zorgende, trouwe bediendenschare. Deze vredige jaren in het groeiende, gelukkige gezin van onze goede ouders zijn voor hem van blijvende betekenis geweest, getuige zijn toewijding aan de familie, zijn liefde voor dieren en zijn voorkeur voor het buitenleven.

In 1900 repatrieerde de familie en Willem bezocht de lagere school en de H. B. S. te Rotterdam. Wij hebben vele en heerlijke herinneringen aan dien tijd, toen wij jong waren en geen zorgen kenden, toen wij ons veilig en gelukkig voelden in het ouderlijk huis. Ik zou U willen verwijzen naar wat Willem Mees zelf schreef over deze jeugdtijd in het familieblad van 1951, in het stuk over onze ouders.

Zijn studies voltooide hij te Neuchâtel, waar hij enige jaren de Handelsschool bezocht. Voor de eerste wereldoorlog werkte hij in Manchester, maar kwam in 1914 op het kantoor van de Internationale Crediet- en Handelsvereniging te Rotterdam. Uit dezen tijd herinner ik mij goed mijn bewondering voor dezen oudsten broer, die ons plaagde of in bescherming nam, die alles kon, wat hij wilde. Hij excelleerde in alle takken van sport, sprak zijn talen voortreffelijk, zong en tekende zeer verdienstelijk. Typerend voor hem is dat hij, de uitstekende danser, dikwijls danste en soupeerde met meisjes, die anders „muurbloem” zouden zijn gebleven. Pas in 1918 vertrok hij naar Indië, op het eerste schip van de Lloyd, dat door het Panamakanaal varende, directeur Willem Ruys Sr.

WILLEM MEES †

aan boord, de verbinding tussen moederland en kolonie ging herstellen.

Hij was werkzaam bij Internatio te Semarang en Soerabaya. Als kleine grap moge hier gelden, dat men hem eens, midden in de nacht, in paniek kwam wekken: „Mees, een aardbeving, gauw er uit”, waarop hij, zich omkerend, antwoordde: „laat maar beven” en rustig doorsliep! Angst was hem onbekend.

Toch bleek eerst later, dat noch in Indië, noch in Amerika, waar hij enkele jaren werkte, zijn persoonlijkheid zich ten volle kon ontplooiën.

Vele moeilijkheden heeft hij in zijn jonge jaren gekend, maar met bewonderenswaardige wilskracht heeft hij ze weten te overwinnen.

Nadat onze ouders in 1931 naar Ellecom waren verhuisd, kwam Willem met zijn onafscheidelijke herdershond, geregeld de weekends bij hen doorbrengen en werd steeds meer hun steun en toeverlaat. Hij was werkzaam bij de Overijselsche Hypotheekbank te Deventer, waar hij tot zijn heengaan een zeer gewaardeerd medewerker bleef. In 1937 is hij in Ellecom gehuwd met Ingeborg Cornelia Antonia Wilhelmina Koch, dochter van Dr. Wilhelm Christian en Maria Clara van den Bosch. Dit innig gelukkige huwelijk werd, na een teleurstelling om een doodgeboren zoon, gezegend met een dochter, Marie Louise, een nu 9-jarig, veelbelovend meisje, dat met haar intelligente

belangstelling voor haar vader's liefhebberijen en haar opgewekte natuur, zijn trots en glorie was. Ofschoon Willem Mees in zijn opvattingen zeer modern was, had hij een waardigheid en beslistheid in zijn optreden, die hem tekenden als een representant van een tijd, waarin het goed en het kwaad nog niets van hun absoluteitheid verloren hadden.

Dit uitgesproken rechtsgevoel en grote vaderlandsliefde zijn ook de drijfveer geweest voor zijn verzetswerk in den bezettingstijd. Hij was iemand die zich voor onrecht niet wilde buigen en met gevaar voor eigen leven heeft hij deze voor hem hoogste belangen menigmaal op het spel gezet. Het kan hem een voldoening zijn geweest, dat hem zowel van Engelse als van Amerikaanse zijde officieel dank is betuigd. Door de veelzijdigheid van zijn belangstellingssfeer had hij zich een zeer grote feitenkennis verworven op anthropologisch, geologisch zowel als archeologisch gebied, waardoor hij in contact stond met buitenlandse geleerden. Hij had een schitterende collectie gebruiksvoorwerpen uit het stenen tijdperk, en fossielen. Met grote dankbaarheid denken we aan zijn trouwe bezoeken aan onze ouders in hun laatste levensjaren. Hoe dikwijls niet reed hij van Diepenveen naar Wassenaar, weer of geen weer, ook al was hij stijf van reumatiek. Zijn oprechte belangstelling ging steeds uit naar allen, die de naam Mees dragen en hij voelde sterk de familieband ook met den groten kring.

Hij is heengegaan, de beminlijke, stille, bescheiden oudste van onze tak der familie, op 31 Maart 1952, de sterfdag van zijn vader, in zijn 59e levensjaar, na een ziekte van slechts enkele dagen.

Hij, die het gelukkigst was in zijn eigen huis, met vrouw en kind, met zijn boeken en verzamelingen, omgeven door goede vrienden, hij was voor ons allen inderdaad de Pater familias.

Een nobel mens is heengegaan. Zijn plaats zal onvervuld blijven.

W. de V. M.

* *

JACOBUS HENRICUS VAN 'T HOFF.

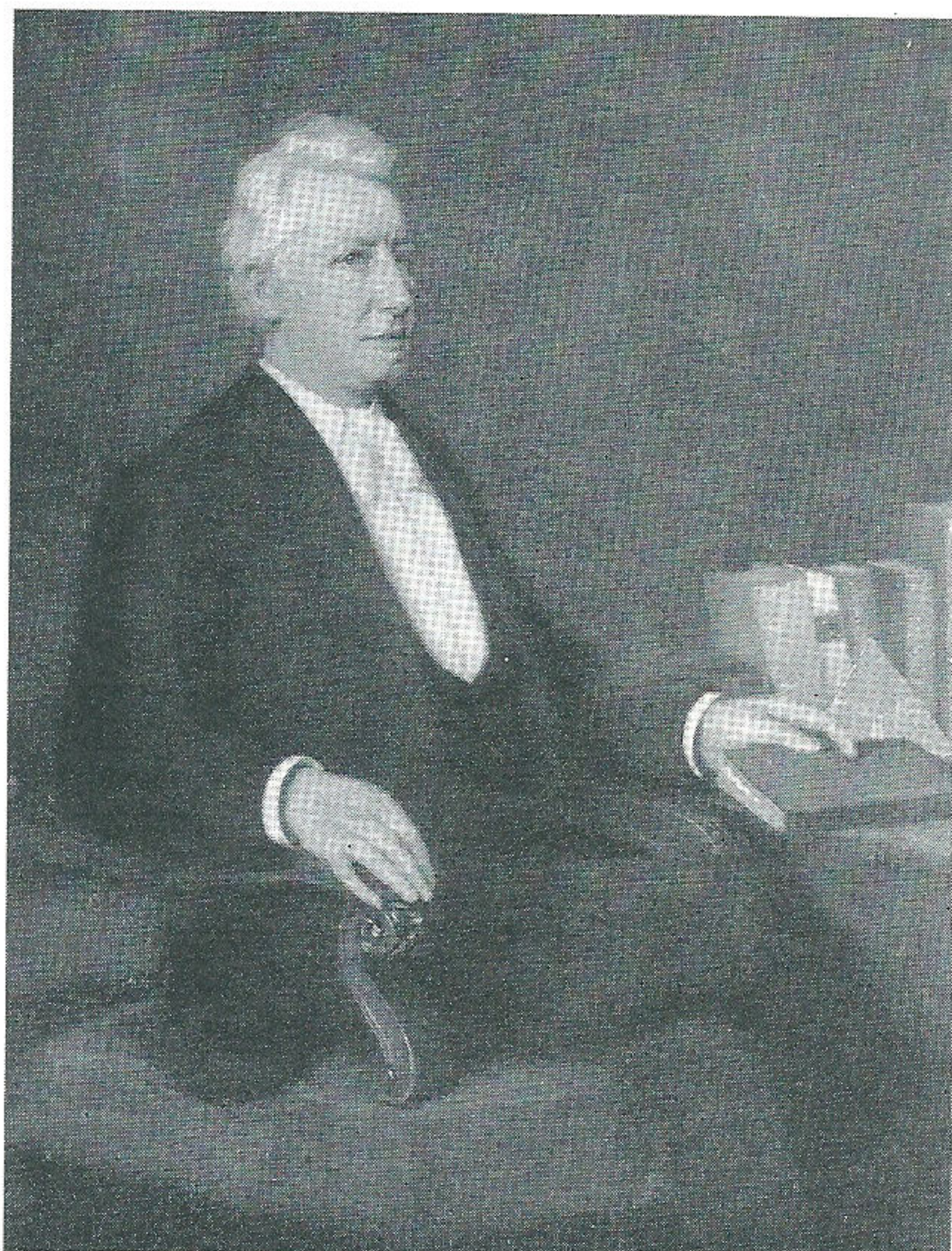
27 December 1878 huwden in Rotterdam Johanna Francina (alias "Jenny") Mees en Jacobus Henricus van 't Hoff, die tot de dood van den laatste in 1911 in gelukkige echt met elkander verbonden waren. Niet ten onrechte is geschreven dat „van 't Hoff sedert Erasmus de eerste Rotterdammer

was, die wereldberoemd is geworden” en zo is er, nu 30 Augustus van dit jaar zijn honderdste geboortedag herdacht wordt, zeker aanleiding toe een kort levensbericht van hem te geven in dit familieblad gewijd aan de geschiedenis van het geslacht Mees.

Van 't Hoff bracht zijn jeugd door in Rotterdam, waar zijn vader, die oudere lezers zich misschien nog herinneren (hij overleed in 1902), meer dan een halve eeuw een drukke medische praktijk uitoefende. Hij bezocht in Rotterdam de particuliere lagere school van Delfos, daarna de Hogere Burgerschool, en legde in Juli 1869 als eerste van de kandidaten in Zuid-Holland het eind-examen af, dat tevens gold als toelatingsexamen tot de Polytechnische school (voorloper van de Technische Hogeschool) te Delft.

Reeds na 2 jaar, in 1871, legde hij het examen als technoloog af en studeerde toen, na een extra ministeriële machtiging te hebben verkregen (hij was niet op het gymnasium geweest, kende dus geen latijn of grieks!) een jaar in Leiden, waar hij reeds een jaar later het candidaatsexamen in de wis- en natuurkunde aflegde. Vervolgens begaf hij zich naar Bonn, toen een belangrijk centrum voor de structuur-chemie. Nog in 1873 keerde hij naar het vaderland terug, waar hij in Utrecht het doctoraalexamen aflegde, om daarna nog eens een buitenlandse studiereis te ondernemen, naar Parijs, waar hij onder Adolph Würtz en Pasteur werkte. Nog in 1874 verscheen in het Nederlands zijn kort geschrift, een jaar later in het Frans vertaald onder de titel „La chimie dans l'espace”, dat hem spoedig beroemd zou maken als de voornaamste grondlegger van de stereochemie. Na korte tijd docent te zijn geweest aan de Veeartsenijkundige school te Utrecht, waar hij in 1874 promoveerde, volgde in 1877 zijn benoeming tot lector aan het Athenaeum te Amsterdam. Toen deze instelling in 1878 tot Universiteit uitgebouwd werd, werd hij tot hoogleraar in de scheikunde, geologie en mineralogie benoemd. Naast Hugo de Vries en van der Waals was hij hier een der coryphaeën, die aan de natuurphilosophische faculteit van de jonge Universiteit een grote glans verleenden.

De intree rede van de 26-jarige professor getuigde reeds dadelijk van grote originaliteit. Hij sprak op die 11de October 1878 over „Verbeeldingskracht in de wetenschap”, waarbij hij aan de hand van 200 levensbeschrijvingen aantoonde, dat vele beroemde natuuronderzoekers tevens een uitgesproken neiging tot kunst vertoonden, die zich o.a. bij velen daardoor verried, dat zij tevens dichters waren, m. a. w. dat hun verbeeldingskracht

JACOBUS HENDRICUS VAN 'T HOFF.

een belangrijke plaats innam naast hun gave tot natuuronderzoek.¹⁾

Die verbeeldingskracht bracht van 't Hoff op vele vruchtbare gedachten, die door laboratorium-onderzoek van hemzelf en zijn medewerkers, en van anderen in Nederland en elders, bevestigd en uitgewerkt werden. In deze jaren — de Amsterdamse tijd is zijn grote periode! — vallen zijn studiën en onderzoekingen over de osmothische druk. In 1884 verschenen zijn *Etudes de dynamique chimique*, een uitgangspunt voor een geheel nieuwe tak van wetenschap, de Physikalische Chemie, die sinds 1887 in een afzonderlijk door van 't Hoff en anderen in het leven geroepen tijdschrift nader ontwikkeld is.

In hetzelfde jaar werd van 't Hoff een professoraat in Leipzig, in 1894 een in Berlijn aangeboden. Geen van beide werd aanvaard, hoewel vooral in zijn latere Amsterdamse jaren vele verplichtingen, als examens afnemen, colleges geven en een laboratorium administreren, hem drukten en de verdere ontplooiing van zijn gaven belemmerden. Wel werd in 1891 in plaats van het primitieve laboratorium aan de Groenburgwal volgens zijn inzichten een nieuw laboratorium

aan de Roetersstraat door de Gemeente Amsterdam gebouwd, maar toch vroeg in 1895 van 't Hoff zich in een redevoering af „of er niet naast onze mannen, wier plicht het is te onderwijzen en die, als zij daarvoor lust en tijd hebben, ook wat mogen onderzoeken, ook anderen moesten staan, wier plicht het is te onderzoeken en die als zij daarvoor tijd en lust hadden, ook wat mogen onderwijzen”.

Zo is het niet te verwonderen, dat hij bezweek voor een tweede schitterend aanbod uit Berlijn, waarbij hij benoemd werd tot lid van de Pruisische Akademie van Wetenschappen met een honorair professoraat aan de Berlijnse Universiteit, zonder collegeverplichtingen, met extra-toelagen, die hem in staat stelden zich aan de studie van zijn keuze te wijden en voor de oprichting en het onderhoud van een eigen laboratorium. Einde 1895 vertrok hij met zijn gezin naar Berlijn, waar hij zijn reeds in Amsterdam begonnen onderzoekingen naar de vorming en ontleding van dubbelzouten voortzette.

Hij stelde zich ten doel het ontstaan van de oceanische zoutbeddingen bij Stassfurt te verklaren. Hij gaf hier de stoot tot de oprichting van het „Verband für die wissenschaftliche Erforschung der deutschen Kalisalzlager”, dat op de door hem gelegde grondslagen in het groot die onderzoekingen voortzette.

In 1911 is van 't Hoff, wiens gezondheid in zijn laatste levensjaren te wensen had overgelaten, op 58-jarige leeftijd overleden. Het heeft hem tijdens zijn leven allerminst aan erkenning van zijn wetenschappelijke verdiensten ontbroken. Hij was lid of erelid van talloze wetenschappelijke genootschappen in alle landen ter wereld, kreeg 10 eredoctoraten, vele medailles en ridderorden, en ... in 1901, de eerste maal, dat deze prijs werd uitgereikt, de Nobel-prijs! Tweemaal maakte hij een reis door de Verenigde Staten van Amerika, vaak was hij in Engeland, Frankrijk en Zweden, waar hij voor wetenschappelijke genootschappen optrad en met eerbewijzen overladen werd. Een jaar na zijn dood verscheen de goed geschreven en uitstekend gedocumenteerde biografie van de hand van zijn leerling en vriend Ernst Cohen die, het mag hier wel gezegd worden, hierbij grote steun had aan de gegevens hem door de weduwe verschaft. In dit mooie boek vindt men, behalve de eigenlijke levensbeschrijving, een lijst van publicaties van en over van 't Hoff en van de hem verleende onderscheidingen.

In Rotterdam werd op 17 April 1915 het fraaie monument onthuld, dat in zijn geboortestad de herinnering aan hem levendig houdt. In het aardige

1) Van 't Hoff dichtte zelf in zijn jeugd. Zie de bij Cohen op pag. 63 afgedrukte „Elegy on the Death of a Lady Student at Bonn”.

mooi geïllustreerde boekje „Het van 't Hoff monument te Rotterdam”, vindt men, naast een beschrijving van het monument, de tekst van de bij de onthulling uitgesproken redevoeringen. Ter zelfder tijd werd een „van 't Hoff-fonds” gesticht, dat namens de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam door een commissie beheerd wordt en waarvan de renten worden gebruikt „om aan een of meer personen, zonder onderscheid van nationaliteit, subsidie te verlenen voor onderzoekingen op het gebied der zuivere of toegepaste scheikunde, voor studiereizen of voor een ander wetenschappelijk scheikundig doel”.

Dat van 't Hoff nu, ruim 40 jaren na zijn dood, nog niet vergeten is, bewijzen de herdenkingen in Rotterdam en Amsterdam, de laatste georganiseerd door de Nederlandse Chemische Vereniging, met een daaraan verbonden tentoonstelling in het voor van 't Hoff gebouwde laboratorium in de Roetersstraat. Op de honderdste geboortedag, 30 Augustus 1952, verschijnt een van 't Hoff-nummer van het Chemisch Weekblad, dat de bij de herdenking uitgesproken redevoeringen en een aantal andere opstellen over onze chemicus zal bevatten.

B. VAN 'T HOFF

* * *

DE ERFOOM UIT INDIË.

Het is zeker merkwaardig, dat, niettegenstaande de genealogie van het geslacht Mees gedurende lange tijd door vele genealogen bestudeerd is, opeens een lid van dit geslacht, dat tot dusverre geheel onbekend was, te voorschijn komt.

Daarom wordt hieronder afgedrukt een afschrift van het Extract uit het protocol van den notaris Johannes van Someren, geresideerd hebbende te Rotterdam. (Inv. not. archief Nr. 1347 acte 42). Uit deze zich in het Archief der Gemeente Rotterdam bevindende acte, waarop de Heer Poelmans ons opmerkzaam maakte, blijkt, dat Ieremias Mees (1598-1677) behalve de 7 kinderen, die in de Genealogie Mees vermeld zijn, ook een tot dusver niet bekende zoon gehad heeft, die evenals zijn vader Ieremias Mees heette en die in het jaar 1656 voor adsistent van de camer der stad Amsterdam van de Oost-Indische Compagnie naar Oost Indië gevaren is en aldaar overleden is. Uit de omstandigheid, dat Ds. G. Mees den Heer Arnoldus Weymans, koopman te Amsterdam machtigt om het salaris van dezen van de Amsterdamsche Kamer der Oost-Indische Compagnie te vorderen blijkt, dat I. Mees tot zijn dood in dienst van de Oost-Indische Compagnie gebleven is.

(Een onderzoek te Djakarta van recente datum gaf geen bevestiging hiervan). Tevens blijkt uit deze acte, dat in 1687 van het nageslacht van Ieremias Mees, de stamvader van de Rotterdamse tak, alleen nog maar nakomelingen over waren van Ds. G. Mees, van diens broeder Mr. Jan Mees en van diens zuster Anna Mees.

Mr. Jan Mees is in eerste huwelijk gehuwd geweest met Maria Emmen, dochter van Everardt en Margaretha Lepels, maar hertrouwde, nadat deze was overleden, op 21 November 1669 te Groningen met Aletta Cramers, weduwe van Dr. Hinricus Busch.

In de Genealogie van het Geslacht Mees van C. J. Polvliet, tweede uitgave te Rotterdam 1925, maakt deze op blz. 66 de veronderstelling, dat Aletta Mees, die op 12 Maart 1726 te Groningen met Jan Luytjes huwde, waarbij haar zwager Berend Busch als getuige optrad, dezelfde Aletta Cramers zou zijn. Het schijnt wel zeer onwaarschijnlijk, dat deze Aletta Cramers, die op 21 November 1669 als weduwe met Mr. Jan Mees gehuwd was op 12 Maart 1726 dus ruim 56 jaar later opnieuw in het huwelijk getreden zou zijn. Meer waarschijnlijk is het, dat deze Aletta Mees een dochter uit haar huwelijk met Mr. J. Mees geweest is, die dan echter niet op blz. 66 van de Genealogie Mees onder de kinderen uit het tweede huwelijk vermeld is.

Meer waarschijnlijk is ook dat deze Aletta Cramers na de dood van Mr. Jan Mees hertrouwd is met iemand, die later te Bommel woonde en wellicht officier was. In ieder geval verbleven de kinderen van Mr. J. Mees dus op 15 Maart 1687 te Bommel.

Ieremias de zoon uit dit tweede huwelijk woonde later weer te Groningen, waar hij op 17 November 1711 Maria van Coeverden huwde.

Tevens blijkt uit deze acte, dat Mr. Sicco Tjaden, rentmeester der geestelijke goederen te Groningen geb. Groningen 11 September 1640, die te Groningen op 13 Januari 1665 met Anna Mees was gehuwd, op 8 April 1687 was overleden.

De mededeling van Polvliet in de Genealogie Mees, dat deze Mr. Sicco Tjaden op 27 December 1728 te Groningen is overleden, die ook is overgenomen in de genealogie Tjaden, gepubliceerd door Mr. H. L. Hommes in de Nederlandse Leeuw 1944-29 e.v. is dus niet juist.

Uit de omstandigheid, dat op 30 Juli 1688 Dominé Gregorius Mees, predikant, als vader en voogd over zijne minderjarige kinderen en (diens schoonzoon) Jacobus Phenix, uxoris nomine, Mr. Sicco Tjaden, advocaat te Groningen machtigen, om de goederen en effecten in de provincie en Stadt

en de Lande gelegen te administreeren (Gemeente-Archief Rotterdam, acte van Notaris Dirk Meesters 890-55) blijkt, dat toen dus nog een naamgenoot bestaan heeft. Wellicht was dit een zoon van den eerstgenoemden Mr. Sicco Tjaden en is deze op bovenvermelde datum overleden.

EXTRACT UIT HET PROTOCOL VAN
DEN NOTARIS JOHANNES VAN SOMEREN,
GERESIDEERD HEBBENDE TE ROTTERDAM

(Inv. not. archief nr. 1347 acte 42)

Op heden den 8^{en} April 1687 compareerde voor mij Johan van Someren notaris publycq bij den Hove van Hollant geadmitteert tot Rotterdam residerende en voor de naergenoemde getuygen d'Heer GREGORIUS MEES, bedienaer des Goddelycken Woorts in de Gereformeerde Gemeynthe binnen deser stad, voor sikh selven ende als procuratie hebbende van de kinderen van wijlen d'Heer Mr. JOHAN MEES ende van Juffrouw ANNA MEES weduwe wijlen d'heer Mr. SICCO TJADEN, sijnde deselve procuratie gepasseert voor de heeren schepenen en Raden van Bommel en burgemeesteren van Groeningen op den 15^{en} Martij en 23^{en} derselver 1687, welken voornoemden heer comparant ende de andere constituenten sijn broeder en suster, mitsgaders broeders kinderen en naeste erfgenamen ab intestato van wijlen d'heer JEREMIAS MEES, die in den jare 1656 voor adsistent van de camer der stad Amsterdam naar Oostindiën gevaren ende aldaar overleden is. Ende verclaerde hij heer comparant in sijne voornoemde qualiteijt bij desen te authoriseren ende magtigh te maken d'heer Arnoldus Weijmans, coopman tot Amsterdam, specialijck omme uijt den naem en van wegen hem heer comparant q.q.^{ua} van de E.Heeren Bewinthebberen der geotroijeerde Oostindische Compagnie ter camere der voornoemde stad Amsterdam, off wel van den heer boekhouder der-

selver te vorderen ende ontfangen alle soodanige penningen als hem heer comparant q.q.^{ua} wegens de te goets hebbende gagie en andersints van den voornoemden heer JEREMIAS MEES sijn competerende, deselve ontfangen hebbende quitantie van dien te geven en voor alle namaninge te caveren, belovende alle 't selve voor vast en van waerden te houden en doen houden onder verbant als nae regten.

Aldus gepasseert ter presentie van Gerrit Bossij en Johannes Hartigh als getuijgen ten desen versogt.

(Geteekend)

GREGORIUS MEES, eccl^s. Roterod.

JOHANNES HARTIGH

GERRIT BOSSIJ

JOH. VAN SOMEREN, Not. pub. 8/4 1687.

* *

EEN NAAMGENOOT,

die gelukkig niet tot de familie behoorde.

Resolutie van Gouverneur Generaal en Raden d.d. 25 November 1774, (waarvan ons indertijd een afschrift bereikte door toedoen van wijlen den Heer J. Mees G.Hzn.)

„De Banjermassingsche Residenten herwaarts gezonden hebbenden den soldaat Johan Mees van Holtsweile, omdat hij bevonden was gebrandmerkt te weezen en bij onderzoek alhier niet alleen gebleken zijnde dat hij in het midden van den rug het teken van een beestenklauw voerde, maar ook door hem te kennen gegeven dat hij hetzelfde in zijn vaderland gekregen hadt over het stelen van een koebeest, volgens het daarvan gegeven declaratoir door den Onder-majoor Bernard Gustaaf van Wrangel en Adjudant George Hendrik Schäffer, zoo is verstaan gemelden Johan Mees met een der retourschepen van de tweede bezending dezes jaars naar Nederland te zenden met afgeschreven gage, om gedurende de reize voor de kost scheepsdienst te doen, en intusschen te plaatsen op het eiland „Edam”.

MARGARETHA AGATHA MEES—VAN MARKEN

AGATHA ANNA CAROLINA MEES

(alleen omvattend de mannelijke gehuwde nakomelingen)

[illegible]

GESLACHT MEES, ROTTERDAMSE TAK

(alleen omvattend de mannelijke gehuwde nakomelingen)

GENERATIE I-VI	GENERATIE VII	GENERATIE VIII	GENERATIE IX	GENERATIE X	GENERATIE XI	GENERATIE XII	GENERATIE XIII
I. Joris vóór 1545	Johan Gregorius 1783						
II. Jeremias . 1598	Rudolf Pieter . 1789	Jan Rudolf . 1818	Rudolf Pieter . 1844	Adriaan Rudolf Pieter 1883	Rudolf Pieter . . 1913		
			Pieter Rudolf . . 1849	Jacob 1885	Jacob Gregorius . . 1921		
					Pieter Rudolf . . . 1927		
III. Gregorius 1631	Jan Rudolf 1755	Adriaan 1820	François 1850	Adriaan 1879	François Herman . . 1913		
			Jacob 1853	Adrianus Quirinus . 1888	Wouter Jacob Gregorius 1921		
					Hendrik 1923		
IV. Rudolph . 1665		Govert Jacob . . 1818	Jan Jacob Louis . 1845	Antonie Willem . . 1895	Jan Jacob Louis . . 1924		
			Ferrand 1852	Ferrand 1896			
V. Gregorius 1697	Jacob 1790	Jan Rudolf . . . 1819	Adrianus Rudolf. 1862				
			Abraham Cornelis 1864	Willem 1893			
			Gualtherus Hendrik 1836	Gualtherus Hendrik . 1903	Peter 1927		
					Walter 1930		
VI. Rudolfus . 1728			Walter 1872	Maurits Johan . . . 1903			
					Walter 1904		
					Jacob 1905	Maurits Johan . . . 1930	
						Carel Frederic Willem 1932	
		Adriaan 1812					
		Willem Cornelis 1813	Rudolf Adriaan . 1844	Willem Cornelis . . 1882	Rudolf Adriaan . . 1916	Willem Cornelis 1947	
			Adriaan Walter . 1847	Willem Cornelis . . 1882			
		Rudolf 1815	Rudolf Adriaan . 1845	Rudolf 1880			
			Wijnand Adriaan 1859				
		Jan 1822					
		Gregorius 1825	Lambertus Bernardus 1862				
			Hendrik Nicolaas 1857				
		Marten 1828	Joan 1861	Bernard 1904	Johannes Robert . . 1943		
					Gregorius 1931		
			Philippus 1874	Philip Adriaan Jacob 1907	Philip 1933		
					Boudewijn Franciscus 1936		
					Marten 1948		
		Bernard 1835		Marten 1911			
			Rudolf Adriaan . 1876	Henri 1911			
		Lucas 1840	Rudolf Adriaan . 1873	Rudolf 1919	Willem Jacob . . . 1951		
			Hendrik Willem . 1877	Otto Arnold 1916			
	Adriaan . 1761						
	Hendrik Willem 1798						
			Rudolf 1868	Leendert Frederik Carel 1902	Rudolf Sebastiaan H. 1931		
		Rudolf Adriaan . 1837	Jostarro 1872	Gregorius 1914	Wijnand Adriaan . . 1934		
	Gregorius . . . 1802						
		Mari Johan . . . 1846					

LIJST VAN BOEKEN, WAARVAN DE SCHRIJVER DE NAAM MEES HEEFT, AANWEZIG
IN DE BIBLIOTHEEK VAN HET BRITISH MUSEUM IN LONDEN, GENOTEERD DOOR
J. MEES IN JULI 1950.

MEES	Vocalist, Couplets, chantés à la comédie par Mr. Mees, Le 18-12-1789, jour que les Défenseurs de la liberté belge honnorèrent le spectacle de leur présence. 1789.	MEES (Charles Edw. Kenneth)	The Theory of Photog. Process. New York 1947.
MEES (Adrianus)	Dissertatio Literaria de Luciani Studiis et Scriptis Juvenilibus, Roterodami 1841 8°.	MEES (F. Alting)	De Indische Begroting in verband met de Indische belangen. Den Haag 1877.
MEES (B. J.)	Der letzte Trost Mariae. See Flemish Life, Geschichten. 1867.	—	De Indische Groothandel en de Chineesche Lijnwaadhandel. Amsterdam 1884.
—	Velleda, uit de oude geschiedenis, Anatw. 1864 16°.	MEES (Franz)	Mit Tschako und Stahlhelm. 1929. (!)
MEES (Carolus Christianus)	Germania Triumphans. Neurenberg 1712. fol.	MEES (Gualtherus H.)	Dharma and Society. London 1935.
MEES (Gregorius)	Academiae Rheno Trajectinae 1861.	—	The human family in India. Bombay 1938.
—	Nederlandse Kunst Photographien, met letterkundige bijdragen. 1859.	MEES (H. Alting)	The Complete Cookery Book. 1892.
—	Eenvoudige Levensschets van Gijsbert Karel Graaf van Hogendorp. Rotterdam 1867.	—	La cuisine au Gaz. 1890.
—	De Fransche Heerschappij in ons Vaderland en de Verlossing daarvan in 1813. Toespraak tot de leden v. h. Rotterdams Leeskabinet. Rotterdam 1863.	MEES (H. W.)	Opmerkingen omtrent het ontwerp van wet tot regeling van het muntstelsel in Nederlandsch-Indië. Rotterdam 1851.
—	Lambertus Hortensius v. Montfoort als geschiedschrijver, Utrecht, Nieuwe verhandelingen. 1822.	MEES (Hendrik Nicolaas)	Franchise bij Goederenverzekering. Leiden 1881.
—	Voorlezing over Bilderdijk's Denk- en Handelwijze in betrekking tot de politieke gebeurtenissen van zijn leeftijd. Leyden 1846.	MEES (Josine A. Simons)	See Simons.
MEES (Nicolaas Franciscus)	Disputatio . . . de suppressione mensium. Trajectinae. ad Rhenum 1690.	MEES (afterwards Kreunen Mees, M.)	Een Boottochtje 1932.
MEES (Petrus)	Dissertatio Philologico-theologica. Groningen 1729.	—	Bekentenissen naar Conan Doyle. Haarlem 1922.
MEES (Arthur)	Choirs & Choral Music, London 1901.	MEES (Jules)	La Route des Indes . . . Toscanelli. 1903.
MEES (Charles Edw. Kenneth)	Investigation Photographic Process. 1907 8°.	—	Histoire découverte Açores. 1901.
—	An Atlas of Absorption Spectra. Croydon 1909.	—	L'Institution consulaire Belgique. 1908.
—	The Org. of Industr. Scient. Research. New York 1920.	MEES (W. C.)	Man van de Daad. 1946.
—	The Path of Science. New York 1946.	MEES (R. P.)	Opmerkingen over de vorming en den aard onzer kennis. Den Haag 1895.
—	Photography. London 1936.	MEES (R. A.)	Het Onderwijs in de natuurwetenschappen. 1868.
—	The Photog. of coloured Objects. Croydon 1909.	MEES (W. C.)	Overzicht van enige hoofdstukken der Staathuishoudkunde. Amsterdam 1866.
—	The Physics of Photography. London 1929.	—	Proeve eener Geschiedenis van het Bankwezen. 1838.
		MEES (R. TJAARDA)	Nederlandsch Indische Maatschappij voor Nijverheid. 1854.
		MEES (R. A.)	De Trillingsrichting in het Rechthoekig gepolariseerde Licht. 1867.
		MEES (W. FRUIN)	Daghregister . . . Casteel Batavia . . 1862.
		—	Joh. Rach en zijn werk. 1928.
		MEES (Wijnand Adriaan)	Wisselverjaring. 1884.

BALANS PER 31 DECEMBER 1951.

R. Mees & Zoonen	f 1059,57	Nog te boeken	
Spaarbank	" 1983,01	Porti en Zegels.	f 6,82
Nog te boeken interest.	" 49,14	Administratiekosten	" 50,—
			f 56,82
		Saldo	
		Kapitaal	f 3531,59
		Verlies 1951.	" 496,69
			" 3034,90
	f 3091,72		f 3091,72